

Plantenlijst

In een Heuvelrugtuin staat een mix van inheemse (wilde) bomen, heesters en kruiden. Deze inheemse planten trekken bijen, vlinders en vogels en zijn beter bestand tegen ziektes dan exotische planten. We hebben plantmateriaal geselecteerd dat eenvoudig is in het onderhoud. Op deze manier kan je jouw Heuvelrugtuin snel laten groeien, zo hoog en groot als je zelf wilt. Kies bij de aankoop voor biologisch, of in ieder geval gifvrij, gekweekt.

Legenda

In deze plantenlijst vind je bij de kenmerken van elke plant verschillende symbolen. Hieronder kun je zien wat deze betekenen.

- Grondsoort
- Standplaats
- Hoogte
- Bloeiperiode
- Wintergroen
- Bloemkleur
- Beskleur
- Snoeikalender

Inhoud

Bomen	1
Heesters	3
Vaste planten/kruiden	6
Bollen en zaden	9

laat het
Nationaal
Park
groeien!

doe
mee!

JOUW
HEUVELRUG
TUIN

Heb je ook de checklist al gedaan? Hierin vind je verschillende tips om van jouw tuin een echte Heuvelrugtuin te maken. kijk op: jouwheuvelrugtuin.nl/checklist

Bomen

De inheemse bomen op de plantenlijst zijn heel geschikt voor insecten en vogels. De bloemen worden bestoven door insecten en groeien in het najaar uit tot vruchten waar vele dieren,

waaronder vogels, van smullen. De bomen kunnen goed tegen snoeien en toppen.

Haagbeuk

Carpinus betulus

- ☀️ Zand- en kleigrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw/ schaduw
- ⬆️ Max. 25 meter
- 🕒 April t/m mei
- 🌸 Nee
- ✂️ Eind mei t/m half juni

Inheemse boom uit de berkenfamilie, die 15-25 meter hoog kan worden. Verliest zijn blad in de winter en is geschikt voor klei en zandgrond. De haagbeuk is winterhard. Verdraagt goed natte omstandigheden, kan niet goed tegen droogte. Een echte waardplant voor vogels en insecten, zoals de appelvink en de boomklever.

Veldesdoorn

Acer campestre

- ☀️ Zand- en kleigrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw/ schaduw
- ⬆️ Max. 15-18 meter
- 🕒 Mei t/m juni
- 🌸 Nee
- ✂️ Snoeien is niet nodig
- 🌿 Groen

Ook wel de Spaanse aak, is een traaggroeiende struik of boom. Het jonge blad is vaak roodachtig van kleur en is in de herfst geel. In mei bloeit hij met geelgroene bloemen in opstaande tuilen. Is geschikt voor alle bodemsoorten, met uitzondering van zeer arme, droge zandgrond en natte bodems. De boom heeft wel een hoge tolerantie tegen droge periodes.

Gewone vogelkers

Prunus padus

- ☀️ Zand- en kleigrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw
- ⬆️ Max. 15 meter
- 🕒 April t/m mei
- 🌸 Nee
- ✂️ Januari t/m december
- 🌿 Wit

In de lente heeft gewone vogelkers trossen met witte bloemen, in het begin staan ze rechtop en later hangen ze naar beneden. Deze worden bestoven door insecten en groeien in het najaar uit tot vruchten waar vele dieren, waaronder vogels, van smullen. Voor mensen zijn de vruchten niet verteerbaar. De gewone vogelkers is een halfschaduwsoort en kan uitgroeien tot een 15 meter hoge boom. Geschikt voor zand en kleigrond.

Boswilg

Salix caprea

- ☀️ Zand- en kleigrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw
- ⬆️ Max. 8-14 meter
- 🕒 Maart t/m april
- 🌸 Nee
- ✂️ Maart t/m april
- 🌿 Geel

De boswilg is in het voorjaar een belangrijke drachtbron voor insecten, vanwege zijn vroege bloei in maart en april. Vooral de mannelijke gele katjes vallen op. Wanneer je de boswilg niet snoeit, zal deze uitgroeien tot een kleine boom van maximaal 8 tot 14 meter hoog. De bladeren zijn eirond, in de koude maanden verliest de wilg zijn blad.

Wilde Lijsterbes

Sorbus aucuparia

- Zand- en kleigrond
- Zon/ halfschaduw
- Max. 9 meter
- Mei t/m juni
- Nee
- Snoeien is niet nodig
- Oranje

Deze naam heeft de boom te danken aan de lijsters die dol zijn op de bessen. Ook is de boom een geschikte broedplek voor vogels vanwege de dichte boomstructuur. Jonge twijgjes en bladeren zijn fijn behaard. De boom is veel algemeen voorkomend en groeit ook op verschillende bodemsoorten. Wanneer hij niet gesnoeid wordt kan de boom zo'n 9 meter hoog worden.

Heesters

In een Heuvelrugtuin horen ook heesters thuis. Doordat ze afwisselend bloeien heb je een groot deel van het jaar bloemen en bessen in je tuin.

Als de vogels wat overlaten heb je daar zelf ook nog plezier van, zoals zelfgemaakte frambozenjam.

Sleedoorn

Prunus spinosa

- Zand- en kleigrond
- Zon/ halfschaduw/ schaduw
- Max. 3 meter
- April tot mei
- Nee
- Niet nodig, of tussen april en september
- Blauw

De sleedoorn is de eerst aan het eind van de winter bloeiende struik. De Dagpauwenooog en de Sleedoornpage, zijn hier te vinden op zoek naar nectar. De Sleedoornpage is de enige bedreigde vlindersoort in Nederland die vooral buiten natuurgebieden voorkomt. De bladeren hebben een gezaagd bladrand. Staat het liefst op zonnige tot half beschaduwde plaatsen en groeit op zowel zand- als kleigrond.

Framboos

Rubus idaeus

- Zandgrond
- Zon/ halfschaduw
- 0,6 tot 1,5 meter
- Mei t/m juli
- Nee
- Na de oogst
- Rood

De Framboos is licht bezet met kleine stekels. Vanwege de zo genoemde verzamelvrucht wordt de heester veel aangeplant. De bevruchting van de plant wordt uitgevoerd door insecten, zoals zweefvliegen, bijen of kevers. De bessen die hieruit ontstaan bevatten vitamine C. De bessen rijpen langzaam van groene tot rode vruchten. Frambozen kunnen half augustus tot en met oktober geplukt worden voor consumptie.

Kardinaalsmuts

Euonymus

- Zandgrond
- Zon/ halfschaduw
- 1,5 tot 6 meter
- Mei t/m juni
- Nee
- Mei
- Lichtgeel/ witachtig/ lichtgroen

De wilde kardinaalsmuts is te herkennen aan zijn groen blijvende bast. De plant ontwikkelt rood en oranje muts-vormige vruchten. Hij groeit het liefst op zandgrond, maar doet het ook prima op een vochtiger bodemsoort. De besjes van de heester zijn giftig.

Sporkehout

Rhamnus frangula

- zandgrond
- Zon/ halfschaduw
- Max. 5 meter
- Mei t/m september
- Nee
- November t/m december
- Wit
- Zwart

Sporkehout groeit het liefst in een zure, natte tot vochtige bodem. Na een snoeibeurt groeit sporkehout weer snel uit. Van mei tot september staat de heester in bloei. De bloemen groeien na de bestuiving door insecten uit tot besachtige vruchten.

Hulst

Ilex aquifolium

- Zandgrond
- Zon/ schaduw
- 1 t/m 10 meter
- Mei t/m juni
- Ja
- Maart
- Rood

Zeer populaire haagplant. Deze heester houdt zijn blad vast in de winter en biedt een veilig thuis aan vogels. Daarnaast genieten merels en lijsters van de besjes in de winter. Hij groeit goed in vele omstandigheden: in schaduw van bomen, maar ook in de volle zon is de hulst in zijn element. De hulst is een sterke plant en gedijt goed in zowel natte als droge bodems.

Hondsroos

Rosa canina

- Zand- en kleigrond
- Zon/ halfschaduw
- Max. 2 meter
- Juni t/m juli
- Nee
- Eind maart t/m eind mei
- Roze

In deze struiken bloeien witte tot roze bloemen. Ze worden druk bezocht door allerlei insecten, zoals bijen en hommels. Later in het jaar ontstaan uit deze bloemen de bekende flesvormige rozenbottels. De bottels worden in de maanden december tot februari gegeten door vogels als de koperwiek en de kramsvogel. Hondsroos groeit het liefst in een voedselrijke bodem tussen andere begroeiing. Hij is winterhard.

Rode kornoelje

Cornus sanguinea

- Zandgrond
- Zon/ halfschaduw
- Max. 4 meter
- Mei t/m juni
- Nee
- In maart
- Wit

Als de witte bloemetjes zijn uitgedroogd, herken je de struik aan de blauwzwarte bessen. Deze worden gegeten door bijvoorbeeld de merel en de zanglijster. Verder biedt het dichte takkengestel schuilgelegenheid voor de roodborst en de winterkoning. In het najaar kan de plant opnieuw bloeien. In de herfst en winter kleuren de twijgen rood, vandaar de naam.

Gelderse roos

Viburnum opulus

- Zandgrond
- Zon/ halfschaduw
- 1 meter
- Juni
- Nee
- Na de bloei in juli
- Wit
- Rood

De heester wordt zo'n 3 meter hoog en bloeit in juni met witte bloemen. In het midden zitten de vruchtbare bloemen en aan de rand zijn onvruchtbare bloemen te vinden. Die dienen de aantrekkingskracht voor bestuivers te vergroten. De Gelderse roos is veel te vinden in rivierengebied. De bessen die de plant draagt kunnen goed de winter doorstaan en worden vaak gegeten door pestvogels en de goudvink.

Gewone vlier

Sambucus nigra

- ☕ Kleigrond
- ☀ Zon/ halfschaduw
- ↕ 1 tot 6 meter
- 🕒 Juni t/m juli
- ☀ Nee
- 🌬 Maart
- ✳ Wit

De plant heeft een oppervlakkige worteling en een grote vocht-/voedingopname. Staat graag uit de middagzon. De heester heeft donkergroene bladeren met roomwitte bloemen. In de vruchtijd heeft de gewone vlier zwartachtige bessen. Deze worden gegeten door spreeuwen, die vervolgens de zaden verspreiden.

Hazelaar

Corylus avellana

- ☕ Kleigrond
- ☀ Halfschaduw/ schaduw
- ↕ 1 tot 6 meter
- 🕒 Januari t/m maart
- ☀ Nee
- 🌬 Oktober t/m februari
- ✳ Witte katjes

In de volksmond wordt ook wel gesproken van de hazelnootboom, officieel is de Hazelaar echter een heester. De Hazelaar is eenvoudig in onderhoud, groeit snel en geeft een unieke uitstraling. De eerste noten zullen na zo'n 10 jaar tevoorschijn komen. De heester krijgt een mooie gele kleur in de herfst. Deze struik trekt bijen aan.

Egelantier

Rosa rubiginosa

- ☕ Zand/kleigrond
- ☀ Zon/halfzon
- ↕ 0,6 tot 2 meter
- 🕒 Juni t/m augustus
- ☀ Nee
- 🌬 Maart
- ✳ Wit/roze/rood

Is een naar appeltjes ruikende rozenstruik, met haakvormig gebogen stekels en roze-rode bloemen. De bladeren hebben een afgeronde bladvoet. Groeit het best op matig voedselrijke en kalkrijke grond.

Vaste planten/kruiden

Van klein en kruipend tot groot en geel, dit zijn vaste planten of zaaien zichzelf uit en vormen samen een border vol kleur. Hommels, bijen en vlinders worden vaste gasten in jouw tuin.

Zet ze vooraan in jouw Heuvelrugtuin waar ze het meeste zon krijgen en waar je ze het beste ziet. Er zijn verschillende soorten geselecteerd. Volop keuze dus.

Kruipend zenegroen

Ajuga reptans

- ☀️ Zand- en kleigrond
- ☁️ Schaduw/ halfschaduw
- ⬇️ Max. 15 cm
- 🕒 April t/m mei
- 🌱 Ja
- 🌸 Blauw

Kruipend zenegroen blijft de gehele winter groen. Hij groeit het liefst op een licht beschaduwde plek, onder een boom of nabij heesters. Een geschikte bodem voor deze plant is zowel voedselrijk als vochtig. De bloemen vormen een nectarbron voor insecten en de bladeren zijn ovaalrond.

Sint-janskruid

Hypericum perforatum

- ☀️ Zand- en kleigrond
- ☀️ Zon
- ⬇️ 20 tot 80 cm
- 🕒 Juni t/m augustus
- 🌱 Nee
- 🌸 Geel

Voor mensen met een tuin op het zuiden is deze plant zeer geschikt. Sint-Janskruid groeit het liefst op een zonnige plek met een droge bodem. Door de gele kleur van de bloemen in juni t/m augustus valt hij erg op. Deze plant kan je herkennen door een blaadje tegen het licht aan te houden, nu zouden er doorzichtige puntjes tevoorschijn moeten komen.

Smeerwortel

Symphytum officinale

- ☀️ Zand- en kleigrond
- ☁️ Halfschaduw
- ⬇️ 30 tot 100 cm
- 🕒 April t/m augustus
- 🌱 Nee
- 🌸 Paars/ wit/ roze

De gewone smeerwortel valt op door zijn ruw aanvoelende bladeren en hangende klokvormige bloemen. Grote Insecten met lange tongen, zoals langtongige hommels, bezoeken deze bloem veelvuldig. Insecten met een kortere tong, zoals bijen, boren gaten in de kroonbuis om toch van de nectar te kunnen proeven. De plant houdt van een vochtige, mineraalrijke bodem.

Boerenwormkruid

Tanacetum vulgare

- ☀️ Zandgrond
- ☁️ Zon/ halfschaduw
- ⬇️ 60 tot 120 cm
- 🕒 Juli t/m september
- 🌱 Nee
- 🌸 Geel

Boerenwormkruid heeft behoefte aan een droge grond. De bloemen verwelken niet snel en behouden tot in de herfst hun gele kleur. Vroeger werd het kruid in slaapkamers gehangen tegen vliegen en muggen.

Bosanemoon

Anemone nemorosa

- Zandgrond
- Schaduw
- 5 tot 25 cm
- Maart t/m mei
- Nee
- Wit

De witte bloemetjes van de Bosanemoon staan dicht op elkaar. De plant gedijt het best op een plek met volle schaduw, tussen bomen of heesters. De plant is een bodembedekker.

Bosviooltje

Viola riviniana

- Zandgrond
- Schaduw
- 5 tot 25 cm
- April t/m mei
- Nee
- Paars/ wit/ blauw

De zaden van het Bosviooltje dragen een aanhangsel dat mieren graag eten. Dit wordt het mierenbroodje genoemd, op deze manier helpen insecten bij de verspreiding van de zaden. Het Bosviooltje is te onderscheiden van andere viooltjes door de bleekgele spoor die aanwezig is onder de kroonbladeren.

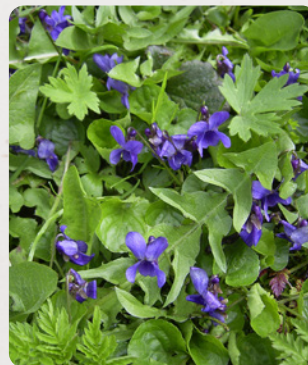

Dalkruid

Maianthemum bifolium

- Zandgrond
- Schaduw
- 7 tot 20 cm
- Mei t/m juni
- Nee
- Wit

Deze plant is goed te combineren met andere planten, zoals heesters en bomen. Die verzorgen de schaduw waarin Dalkruid optimaal kan groeien. Dalkruid houdt van een voedselrijke en vochtige bodem. Het is een echte bodembedekker. In bloei toont de plant kleine stervormige bloemen, in het najaar draagt de plant roodkleurende bessen.

Maarts viooltje

Viola odorata

- Zandgrond
- Schaduw
- 5 tot 15 cm
- Februari t/m april
- Ja
- Paars/ violet/ blauw

Een groot voordeel van het Maarts viooltje is dat deze het hele jaar door groen blijft. Groeit goed in een schaduwrijke omgeving, zoals onder een boom of heester. Het Maarts viooltje creëert matten met zijn bovengrondse uitlopers.

Valse salie

Teucrium scorodonia

- Zandgrond
- Zon
- 30 tot 50 cm
- Juli t/m augustus
- Nee
- Geel

Valse salie staat het liefst in een zonnige tuin in kalkarme grond. Dit is voornamelijk zandgrond, die veel te vinden is in bossen.

Grasklokje

Campanula rotundifolia

- Zandgrond
- Zon/ halfschaduw
- 15 tot 60 cm
- Juni t/m oktober
- Nee
- Blauw

Het grasklokje komt van nature voor in grazige bermen. Niet bloeiend is het grasklokje moeilijk te herkennen. In zijn bloeiperiode, die aanhoudt tot in de herfst, is het grasklokje niet te missen. De bloem is klokvormig en heeft een zachtblauwe kleur.

knopig helmkruid

Scrophularia nodosa

- ☀️ Zandgrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw
- ↕️ 0,30 tot 1,20 meter
- 🕒 Juni t/m september
- 🌸 Nee
- 🌿 Rood, geel, bruin

De bloemkronen van de plant lijken op een helm en op de wortelstok vertoont de plant knobbels, vandaar de naam Knopig helmkruid. De plant groeit graag op open, vochtige en voedselrijke grond. Bij onder andere hommels en wespen zijn de roodbruine bloemen favoriet. Knopig helmkruid heeft een medicinale werking, zo helpt het ontstekingen te voorkomen en helpt het bij huidproblemen.

Paarse dovenetel

Lamium purpureum

- ☀️ Zandgrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw
- ↕️ 10 tot 30 cm
- 🕒 Maart tot oktober, november tot januari
- 🌸 Nee
- 🌿 Paars

De paarse dovenetel is een eenjarige plant. Het plantje zelf is redelijk klein, maar toch valt hij op door de kleine paarse lipbloemen en de paars gekleurde bladeren. De plant trekt met zijn paarse bloemen bijen aan. Het blad is gezaagd en lijkt op een brandnetel. Echter branden de bladeren niet, maar zijn ze "doof".

Dophei

Erica

- ☀️ Kleigrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw
- ↕️ 10 tot 60 cm
- 🕒 Juni t/m oktober
- 🌸 Ja
- 🌿 Wit/ roze

Op natte stukken van de heides steken de bloemtrossen van de dophei uit boven de hei en zijn hierdoor goed te zien. Dophei houdt van zure grond, voedselarme grond. Hij groeit goed op zonnige plaatsen. Dophei is een pioniersgewas, dit wil zeggen dat de soort goed groeit op lege gronden.

Grote klit

Arctium lappa

- ☀️ Kleigrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw
- ↕️ Max. 2 meter
- 🕒 Juni t/m augustus
- 🌸 Nee
- 🌿 Paars/ rood

De Grote klit heeft grote bladeren dicht aan de grond, deze kunnen een doorsnede hebben van 50 cm. De rand van de bladeren is getand. Aan het einde van de stengel heeft de plant bolronde hoofdjes. Deze hoofdjes haken aan de vacht van dieren of de kleding van mensen, hierdoor worden ze verspreid. In juni t/m augustus dragen de hoofdjes paarse bloemen. Deze bloemen trekken veel bijen en vlinders aan. De wortel van de Grote klit is eetbaar.

Zaden en bollen

Inheemse zaden en bollen maken je Heuvelrugtuin compleet. Eenmaal in de tuin gezet og gezaaid, komen ze jaarlijks terug en zaaien zichzelf uit. Ideaal voor natuurlijke tuinen en heel gemakkelijk!

Vingerhoedskruid

Digitalis purpurea

- ☀️ Zandgrond
- ☁️ Schaduw
- ↑↓ 30 tot 150 cm
- 🕒 Mei t/m oktober
- ☀️ Ja
- 🌸 Paars

De plant blijft de gehele winter groen. De beste plek voor vingerhoedskruid is in de schaduw tussen eventuele bomen of heesters. Vingerhoedskruid heeft opvallend bloeiende trossen bloemen boven aan de stengel. Hommels en andere insecten worden aangetrokken door deze bloemen. Als de omstandigheden juist zijn, is de plant sterk in staat om uit te zaaien. Als je dit wilt voorkomen, kunnen de uitgebloeide bloemen verwijderd worden. Vingerhoedskruid is giftig.

Wilde hyacint

Hyacinthoides non-scripta

- ☀️ Zandgrond
- ☁️ Halfschaduw
- ↑↓ 20 tot 30 cm
- 🕒 April t/m mei
- ☀️ Nee
- 🌸 Paars

De wilde hyacint groeit goed op zwak zure tot neutrale zandgrond. De plant groeit prima in de schaduw, echter treedt uitbundige groei pas op in lichtrijkere omstandigheden. Hyacinten geven een sterke geur af om insecten, zoals vlinders, te lokken.

Korenbloem

Centaurea cyanus

- ☀️ Zandgrond
- ☀️ Zon/ halfschaduw
- ↑↓ 30 tot 60 cm
- 🕒 Juni t/m augustus
- ☀️ Nee
- 🌸 Blauw

De korenbloem komt van nature voor op akkers. De plant groeit goed op droge tot normale grond. Door het gebruik van onkruidverdelgers is de soort sterk achteruit gegaan. De korenbloem groeit maar één jaar, want het is een eenjarige plant. De hemelse blauwe kleur van de bloem steekt sterk af van het grijze blad van de plant.

Bleke klaproos

Papaver dubium

- ☀️ Zandgrond
- ☀️ Zon
- ↑↓ 20 tot 60 cm
- 🕒 Mei t/m augustus
- ☀️ Ja
- 🌸 Rood/oranje

De Bleke klaproos groeit veelal op ruderaal terreinen en akkers. Ze groeien goed op verstoorde terreinen. De bodem moet kalkvrij zijn en in de winter is het nodig om de grond zo droog mogelijk te houden. Hommels bezoeken de plant regelmatig.

Aardaker

Lathyrus tuberosus

- ☾ Kleigrond
- ☀ Zon
- ↕ 30 tot 90 cm
- 🕒 Juni t/m augustus
- ☀ Nee
- ☀ Rood

Is een plant uit de vlinderbloemenfamilie. De stengels van de plant liggen op de bodem. Zodra de plant in contact komt met een andere plant kan de aardaker zich aan de plant vastmaken en zo omhoog groeien. De plant klimt ook op aan gaas of rijststokken. De planten hebben een zoete geur die bijen aantrekt. Vroeger werd van de plant parfum gemaakt. Ook is de plant eetbaar.

Colofon

©2020, versie 1

Kijk op jouwheuvelrugtuin.nl/plantenlijst voor de meest actuele versie van deze lijst.

Tekst: Lianne van Dijk

Afbeeldingen: IVN, Pixabay, Wikimedia Commons

Ontwerp: en-publique.nl